

Myndigheten för
totalförsvvarsanalys

Om skyddet brister

– fyra handlingsalternativ för att stärka skydd och bevakning av
totalförsvvars viktig civil verksamhet

Rapport 2026:5

Med stöd av 36 § förvaltningslagen (2017:900) ersätts följande stycke på sidan 14, andra stycket:

Polismyndigheten har möjlighet att utfärda de tillstånd som krävs för förordnande till skyddsvakt och kompletterande utrustning

med

Polismyndigheten har möjlighet att utfärda de tillstånd som krävs för kompletterande utrustning även om det är länsstyrelserna som förordnar civila skyddsvakter.

2026-05-29

Myndigheten för totalförsvarsanalys

Om skyddet brister – fyra handlingsalternativ för att stärka skydd och bevakning av totalförsvarsviktig civil verksamhet

Diarienummer: 2025–122

Datum: 2026-05-20

Serie: Rapport 2026:5

Format: Endast digitalt

Rapporten finns publicerad på www.mtfa.se

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställning	5
2. Behovet av skydd och bevakning inom totalförsvaret	7
2.1 Bakgrund	7
2.2 Hotbilden mot totalförsvarsviktig verksamhet	9
2.3 Stor efterfrågan på skydds- och bevakningsresurser	10
2.4 MTFA:s bedömningar	11
3. Förutsättningar för utformningen av skydd och bevakning	13
3.1 Ledning och samordning	13
3.2 Rätt förmågor	15
3.3 Motivation och försvarsvilja	18
3.4 MTFA:s bedömningar	18
4. Handlingsalternativ för skydd och bevakning vid höjd beredskap	20
4.1 Handlingsalternativ 1: Militärt skydd och bevakning	21
4.2 Handlingsalternativ 2: Skydd och bevakning genom externt utbildade skyddsvakter med andra huvudtjänster	23
4.3 Handlingsalternativ 3: Skydd och bevakning genom egenutbildade skyddsvakter	26
4.4 Handlingsalternativ 4: Skydds- och bevakningsförmåga med civilplikt	27
4.5 Komplement till alternativen: Bevakningspersonal som förstärkningsresurs inom beredskapssektorerna eller civilområdena	29
5. MTFA:s slutsatser	32
5.1 Central aktör en förutsättning	32
5.2 Kombinerade handlingsalternativ	32

5.3	Behov av ytterligare klargöranden	33
6.	Referenslista	35

Sammanfattning

Förmågan att skydda och bevaka totalförsvarsviktig civil verksamhet är nödvändig för att kunna möta olika sorters angrepp, såväl under fredstid som vid höjd beredskap. Det finns idag ett stort behov av en stärkt skydds- och bevakningsförmåga, framför allt under höjd beredskap och krig. Syftet med denna rapport är att inventera behovet av skydd och bevakning för civil verksamhet som är av betydelse för totalförsvaret, samt ge förslag på olika handlingsalternativ för att tillgodose det behovet.

Rapporten presenterar fyra handlingsalternativ för att tillgodose det ökade behovet av personella resurser för skydd och bevakning, samt ett komplement till dessa alternativ. Det första handlingsalternativet utgörs av en militär skydds- och bevakningsförmåga, i det andra alternativet har myndigheterna egna skyddsvakter som är anställda med andra huvudtjänster, i det tredje alternativet utbildar och anställer myndigheterna egna skyddsvakter med det som huvudtjänst och i det fjärde alternativet används civilplikten för att utbilda skyddsvakter som sedan placeras ut av en central ansvarig myndighet.

I de fyra handlingsalternativen tillhandahålls skydds- och bevakningspersonal genom allmän tjänsteplikt, värnplikt respektive civilplikt. I komplementet utformas ett skydd inom ramen för respektive beredskapssektor alternativt civilområde, och det kan användas i kombination med de fyra andra handlingsalternativen. Alla fyra handlingsalternativen innebär liknande utmaningar i form av ett behov av ledning och samordning samt krav på enhetlighet i utformning.

Myndigheten för totalförsvarsanalys (MTFA) centrala budskap är att det behövs en ny lösning i närtid för skydd och bevakning av totalförsvarsviktig civil verksamhet, eftersom utformningen i dagsläget inte är dimensionerad för höjd beredskap eller krig. MTFA bedömer att det övergripande ansvaret och planeringen för skydds- och bevakningsförmågan bör vara sammanhållet och koordinerat mellan totalförsvarets aktörer, och föreslår därför att ansvaret läggs på en central aktör. Detta skapar tydlighet i utformningen av skyddet samt i ansvars- och ledningsförhållanden. Det underlättar också enhetlighet i fråga om utbildning och utrustning.

MTFA presenterar flera möjliga lösningar, som alla har olika för- och nackdelar, men rekommenderar inte vilket handlingsalternativ som är att föredra. Utformningen av skydd och bevakning behöver diskuteras och utredas vidare på regeringsnivå och bland totalförsvarets aktörer, i syfte att

utveckla en skydds- och bevakningsförmåga som är anpassad för aktuella verksamheter och behov.

1. Inledning

Förmågan att skydda och bevaka totalförsvarsviktig civil verksamhet är nödvändig för att kunna möta olika sorters angrepp, såväl under fredstid som vid höjd beredskap. Det finns idag ett stort behov av en stärkt skydds- och bevakningsförmåga, framför allt under höjd beredskap och krig. Syftet med denna rapport är att inventera behovet av skydd och bevakning för civil verksamhet som är av betydelse för totalförsvaret, samt ge förslag på handlingsalternativ för att tillgodose det behovet.

Denna rapport har sammanställts som ett av myndighetens egeninitierade projekt och är inte ett uppdrag från regeringen.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med rapporten är att inventera behovet av skydd och bevakning för civil verksamhet som är av betydelse för totalförsvaret, samt ge förslag på handlingsalternativ för att upprätta en förmåga för skydd och bevakning av dessa verksamheter. Handlingsalternativen kan ligga till grund för en fortsatt utveckling av skydd för totalförsvarsviktig civil verksamhet under höjd beredskap och krig.

De frågor rapporten fokuserar på är:

1. Vilka behov finns av skydd och bevakning av totalförsvarsviktig civil verksamhet vid höjd beredskap?
2. Vilka förutsättningar och utmaningar finns för skydds- och bevakningsförmågan?
3. Vilka handlingsalternativ finns för att tillgodose behovet av skydd och bevakning för totalförsvarsviktig civil verksamhet vid höjd beredskap?

Metod och avgränsningar

Informationsinhämtningen har dels skett genom dokumentstudier, och dels genom semistrukturerade intervjuer med ett urval av statliga myndigheter och bolag samt ett privatägt företag. Inga intervjuer har genomförts på kommunal eller regional nivå.

I *Regeringens proposition 2024/25:34. Totalförsvaret 2025–2030* har regeringen prioriterat förmågehöjande åtgärder inom sektorerna energiförsörjning, transporter samt elektroniska kommunikationer och post för uppbyggnaden

av det civila försvaret. Försvarmakten har också konstaterat att det finns ett särskilt behov av stöd från det civila försvaret inom bland annat dessa sektorer, med tillägget att det inom dessa verksamheter finns en risk för påverkan via cyberangrepp.¹

MTFA har därför valt att undersöka behoven inom beredskapssektorerna transporter, energiförsörjning och elektroniska kommunikationer, men valt att bortse ifrån postområdet inom den sistnämnda sektorn.

De handlingsalternativ som presenteras i rapporten är förslag på hur personalförsörjningen för skydd och bevakning kan organiseras. De utgår till stor del från lösningar för skydd och bevakning som redan används av aktörer inom totalförsvaret. Syftet med alternativen är att illustrera hur skydd och bevakning skulle kunna utformas. Vissa objekt och verksamheter kan ha speciella förutsättningar som gör att handlingsalternativen behöver anpassas eller förändras, eller att skyddet behöver utformas på ett annat sätt. Troligen är den bästa lösningen inte heller endast ett handlingsalternativ, utan en kombination av flera alternativ.

Handlingsalternativen fokuserar på det fysiska skyddet, och mer specifikt på den personal som behövs för att skydda totalförsvarsviktig civil verksamhet. MTFA går i denna rapport inte in på behovet av skydd mot cyberattacker. Vi vill dock framhålla att det i och med den ökade digitaliseringen i samhället är mycket viktigt att det hos samtliga aktörer inom totalförsvaret finns ett fungerande skydd mot cyberattacker, såväl i fredstid som under höjd beredskap. Men frågan om skydd mot cyberattacker måste analyseras i en separat rapport.

---

¹ Regeringens proposition 2024/25:34. Totalförsvaret 2025–2030. 2024-10-14.

2. Behovet av skydd och bevakning inom totalförsvaret

2.1 Bakgrund

Denna rapport handlar om skydd och bevakning av så kallad totalförsvarsviktig verksamhet, det vill säga civil verksamhet som är av stor vikt för totalförsvaret. Hur vi utformar detta skydd har stor betydelse för vår förmåga att möta olika sorters angrepp, såväl i fredstid som vid höjd beredskap. Till totalförsvarsviktig verksamhet räknas hamnar, flygplatser och kraftverk samt transporter och reparationskapacitet. Vissa av dessa verksamheter står redan i fredstid under någon form av bevakning och kan vara skyddsobjekt (militära eller civila) eller på annat sätt avlysta eller stängda för allmänheten. Andra är förberedda skyddsobjekt som kan aktiveras efter beslut från ansvarig myndighet. Utöver dessa verksamheter kan tillfälliga skyddsobjekt upprättas såväl i fred som under höjd beredskap.

Gemensamt för alla verksamheter är att de i olika grad behöver skydd eller bevakning. Vissa står under ständig bevakning med personal, medan andra bevakas med olika typer av tekniska system eller genom patrullering av skyddsvaktspersonal.

Skyddsobjekt kan enligt skyddslagen² endast skyddas av poliser eller förordnade skyddsvakter. Skyddsvakterna har i sin utövning samma befogenheter som poliser. Skyddsvakterna är dock knutna till sina skyddsobjekt och befogenheterna gäller endast där.

2.1.1 Ökat behov av skydd och bevakning vid höjd beredskap

En förhöjd hotbild ställer högre krav på närvaro och säkerhet, något som dagens skyddsförmåga inte kan möta på grund av brister i både personalförsörjning och utrustning. Polismyndigheten och Försvarsmakten uppger själva att det är mindre troligt att de kommer att ha möjlighet att stödja andra myndigheter med skydds- och bevakningsverksamhet under höjd beredskap, både i dagsläget och i framtiden.³ Därmed behövs en

---

² Skyddslagen (2010:305).

³ Intervju Polismyndigheten, 2025-04-15; intervju Försvarsmakten, 2025-09-04; Ds 2023:34 Kraftsamling. Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret s. 230 samt SOU 2025:57 Polisiär beredskap i fred, kris och krig.

förstärkning av skyddet, framför allt för civil verksamhet som är viktig för totalförsvaret.

De flesta i fredstid gällande civila skyddsobjekt bevakas av civila förordnade skyddsvakter som är anställda av ett bevakningsföretag. De aktörer vi intervjuat menar samstämt att det antal som finns av dessa skyddsvakter inte räcker till för att fylla det utökade behovet av skydd och bevakning. Risker för ökad konkurrens om de civila skyddsvakterna är därför överhängande. Utredningen *Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret* bedömer att det är motiverat och prioriterat att införa civilplikt, inklusive civilplikt efter mönstring, för bevakningsverksamhet, eftersom behoven av personalförstärkning kan bli betydande.⁴ Regeringen har nu fattat beslut i frågan, och i januari 2026 aktiverades både civilplikt efter mönstring och civilplikt inom bevakningsverksamhet.⁵

2.1.2 Driftvärnet

Mellan 1944 och 2005 fanns driftvärnet, som vid höjd beredskap och krig skulle ge objekt med totalförsvarsviktig civil verksamhet ett grundläggande skydd och, vid behov, försvara platsen med vapen i hand. Driftvärnet upprättades vid bland annat ett flertal statliga myndigheter och företag. Det bestod av ordinarie personal och beredskapsregistrerad personal som efter egen ansökan blev driftvärnsmän. Driftvärnet fick inte användas för andra ändamål utan medgivande av den myndighet eller det företag där driftvärnet upprättats. Driftvärnsmännen gick en treveckorsutbildning innefattande bland annat vapentjänst och skyddsvaktsutbildning. Tidigare fullgjord värnplikt var inte ett krav men innebar att utbildningen kunde anpassas.⁶

Organisatoriskt var driftvärnet en del av Hemvärnet och reglerades fram till nedläggningen i hemvärnskungörelsen och sedermera hemvärnsförordningen.⁷

Hotbilden mot de verksamheter som tidigare hade skydd och bevakning genom driftvärnet kvarstår än idag såväl under fred som höjd beredskap och krig. Dagens hot är dock mer komplexa än tidigare. I *Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030* lyfter Myndigheten för civilt försvar (tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) fram risken att civila objekt

---

⁴ Statens offentliga utredningar. Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret. SOU 2025:6.

⁵ Förordning (1995:238) om totalförsvarsplikt samt [Pressträff om civilplikt - Regeringen.se](#).

⁶ Kungl. Maj:ts proposition nr 1 år 1944, fjärde huvudtiteln: Centrala förvaltningsmyndigheter.

⁷ Se bl.a. hemvärnskungörelsen (1970:304) 2 §; Kungl. Maj:ts proposition nr 1 år 1944, fjärde huvudtiteln: Centrala förvaltningsmyndigheter; hemvärnsförordningen (1997:146).

blir en måltavla i krig. De nämner Ukraina som ett exempel, och slår fast vikten av ett väl förberett civilt försvar.⁸

Den skydds- och bevakningsfunktion som fanns fram till 2005 i form av driftvärnet går sannolikt inte att i dagsläget återskapa rakt av, utan behöver anpassas till rådande förutsättningar. Utredningen *Polisiär beredskap i fred, kris och krig* menar till exempel att en driftvärnsorganisation inte bör införas, på grund av att det inte kan ge ett ändamålsenligt eller resurseffektivt skydd.⁹ I *Slutredovisning av Försvarsmaktens perspektivstudie* från 2022 föreslås däremot att driftvärnet skulle kunna återinföras, men att systemet behöver utvecklas i samverkan med utvalda myndigheter och totalförsvarsviktiga leverantörer. Enligt förslaget ska Försvarsmakten vara ansvarig för utrustning och utbildning. Organiserandet av ett nytt driftvärn är emellertid något som i perspektivstudien bedöms kunna genomföras först bortom år 2030.¹⁰

2.2 Hotbilden mot totalförsvarsviktig verksamhet

Inom de tre områdena transporter, energiförsörjning och elektroniska kommunikationer finns det ett flertal hotbilder såväl i fred som under höjd beredskap. Svenska kraftnät (SvK) bedömer i sin rapport *Öppen antagonistisk hotbild för svensk elförsörjning* att hotbilden mot den svenska elförsörjningen har förändrats av det försämrade säkerhetsläget, vilket gör att vissa hot är mer aktuella idag än tidigare.¹¹ Angrepp mot elförsörjningen ses som ett särskilt allvarligt hot mot kritisk infrastruktur. Hotet omfattar bland annat angrepp mot kärnkraftverk eller det nationella transmissionsnätet.¹² Vidare kan sabotage mot vägar, järnvägar, broar och flygplatser påverka inte bara det civila samhället utan även Försvarsmaktens förmåga att kunna verka och utföra sina uppgifter.¹³ Post- och telestyrelsen (PTS) har noterat att det genomförs sabotage i olika former vid myndighetens anläggningar. Myndigheten konstaterar att sabotagen har ökat och uppfattas genomföras av mer kvalificerade aktörer.¹⁴

---

⁸ MSB Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030, bilaga 1, MSB 2025–08877.

⁹ Statens offentliga utredningar. Polisiär beredskap i fred, kris och krig. SOU 2025:57.

¹⁰ FM2022-19979:15. Slutredovisning av Försvarsmaktens perspektivstudie 2022: ett starkare försvar för en utmanande framtid. 2022-10-31.

¹¹ Svenska kraftnät. Öppen antagonistisk hotbild för svensk elförsörjning, 2024.

¹² Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Nationell risk- och sårbarhetsbedömning (NRSB) 2023.

¹³ Trafikverket. Öppen antagonistisk hotbild mot transportsektorn, 2024.

¹⁴ Intervju Post- och telestyrelsen, 2025-04-10.

Ett modernt skydds- och bevakningskoncept måste också beakta hotet från patrullrobotar och små kommersiella drönare med sprängmedel.¹⁵ Ytterligare hot är informationsinhämtning, något som kan ske genom cyberangrepp eller spaning via drönare. Ett flertal incidenter har förekommit där obemannade farkoster observerats över anläggningar som är skyddsobjekt eller som har kopplingar till säkerhetskänslig verksamhet.¹⁶

2.3 Stor efterfrågan på skydds- och bevakningsresurser

MTFA konstaterar att det finns en ökad medvetenhet om vad som krävs för att skydda totalförsvarsviktig civil verksamhet, vilket gör att såväl statliga myndigheter och bolag som näringslivet efterfrågar en utveckling av skydds- och bevakningsförmåga.

Både Polismyndigheten och Försvarsmakten bedömer att behovet av skydd och bevakning under höjd beredskap och krig kommer att öka.¹⁷ Eftersom myndigheternas verksamhet och anläggningar under höjd beredskap är extra sårbara behövs deras skydd och bevakning prioriteras. Trafikverket pekar på att skyddet av samhällsviktig verksamhet kräver nationella lösningar.¹⁸

MTFA konstaterar att flera statliga utredningar har behandlat skydd och bevakning. År 1991 tillsattes exempelvis Pliktutredningen, som skulle se över totalförsvarets personalförsörjning genom pliktssystem. I sitt betänkande berörde utredningen skydd och bevakning av samhällsviktig verksamhet. Vid den tiden uppgick den personal som var avsedd att nyttjas för skydd och bevakning under höjd beredskap till 40 000 personer. Samtidigt bedömde utredningen att behovet av bevakningspersonal uppgick till ytterligare mellan 50 000 och 75 000 personer.¹⁹ År 2021 bedömde Myndigheten för civilt försvar att behovet av förstärkning av skydds- och bevakningspersonal vid höjd beredskap omfattade tusentals personer.²⁰ Vidare har Försvarsberedningen bedömt att de polisiära resurserna behöver förstärkas vid höjd beredskap, framför allt vad gäller bevakning av skyddsobjekt och

---

¹⁵ Intervju Polismyndigheten, 2025-04-15.

¹⁶ Trafikverket. Öppen antagonistisk hotbild mot transportsektorn, 2024.

¹⁷ Statens offentliga utredningar. Polisiär beredskap i fred, kris och krig. SOU 2025:57.

¹⁸ Trafikverket. Yttrande FÖ2023/01998, Åtgärdsförslag inom det civila försvaret inför nästa försvarspolitiska inriktningsproposition.

¹⁹ Statens offentliga utredningar. Polisiär beredskap i fred, kris och krig. SOU 2025:57.

²⁰ Statens offentliga utredningar. Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret. SOU 2025:6.

annan samhällsviktig verksamhet.²¹ Inom den privata bevakningsbranschen bedöms behovet av bevakningspersonal minst dubblas vid höjd beredskap och då uppgå till 55 000 personer; detta inkluderar alla vaktkategorier, där skyddsvakter står för den största behovsökningen.²²

Inte alla verksamheter är skyddsobjekt, men de kan ändå vara skyddsvärda och i behov av skydd, vilket innebär ett ökat behov även av väktare och ordningsvakter. Bevakningsbranschen har idag cirka 25 000 anställda i olika bevakningsbolag, varav en ansevärd mängd är krigsplacerade i annan verksamhet, främst inom Försvarsmakten.²³ Vidare finns ett stort behov av skydds- och bevakningsresurser inom beredskapssektorerna. Exempelvis uppskattar PTS ett behov av minst 5 000 personer att krigsplacera för skydd och bevakning inom beredskapssektorn elektroniska kommunikationer och post. Dessutom planeras ett 40-tal beredskapslager att byggas inom denna sektor, som under höjd beredskap kommer att behöva bevakning.²⁴

Behovet av skydds- och bevakningsförmåga vid exempelvis kommunala skyddsvärda objekt, samt inom andra beredskapssektorer än transporter, energiförsörjning och elektroniska kommunikationer, redovisas inte inom ramen för denna rapport. Det finns även alternativa ledningsplatser som kan behöva skydd och bevakning, samt andra objekt och anläggningar som också kommer att kräva en högre grad av bevakning. Flera totalförsvarsviktiga objekt ägs av kommuner, exempelvis hamnar. I våra intervjuer gör respondenterna bedömningen att de uppskattade siffrorna från både Myndigheten för civil beredskap, bevakningsbranschen och PTS i realiteten är högre.

2.4 MTFA:s bedömningar

MTFA menar att det redan nu är angeläget att börja med utformningen av skydd och bevakning för civila verksamheter. De intervjuade myndigheterna samt aktörer inom skydds- och bevakningsbranschen är eniga om att det i dagsläget inte finns tillräckligt mycket personal för att täcka de utökade behov som skulle uppstå vid höjd beredskap. MTFA delar den bedömningen. MTFA delar även respondenternas bedömning att de reella behovssiffrorna är högre än de uppskattningar som hittills gjorts i statliga

---

²¹ Statens offentliga utredningar. Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret. SOU 2025:6.

²² Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24.

²³ Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24.

²⁴ Intervju Post- och telestyrelsen, 2025-04-10.

utredningar, framför allt med tanke på behoven på kommunal och regional nivå.

MTFA bedömer att det även kan bli utmanande att stå för ett välfungerande världlandsstöd utan en utvecklad skydds- och bevakningsförmåga. Om inte nya förmågor tas fram för att säkerställa skydd och bevakning för totalförsvarsviktig civil verksamhet är det därför troligt att en kraftig prioritering behöver göras. Detta kan i sin tur leda till att bevakningen blir bristfällig eller rentav uteblir vid flera totalförsvarsviktiga verksamheter.

3. Förutsättningar för utformningen av skydd och bevakning

Vid utformningen av ett framtida system för skydd och bevakning anser MTFA att tre avgörande faktorer behöver beaktas:

- ledning och samordning
- rätt förmågor
- motivation och försvarsvilja.

3.1 Ledning och samordning

För att utforma en skydds- och bevakningsförmåga menar MTFA att det behövs tydliga lednings- och lydnadsförhållanden. Det behovet tas upp av flera av de intervjuade aktörerna. Luftfartsverket och Vattenfall anser att det finns ett stort behov av samordning mellan olika aktörer för att få skydd och bevakning att fungera på en nationell nivå.²⁵ Svenska kraftnät framhåller att myndigheter och privata aktörer behöver prata med varandra för att koordinera verksamheten, och att koordineringen behöver ske med gemensamma resurser vad gäller såväl finansiering som personal.²⁶ De intervjuade aktörerna ger flera förslag på hur dessa lednings- och lydnadsförhållanden skulle kunna vara utformade. En gemensam uppfattning hos de intervjuade är att det är nödvändigt att någon har ett övergripande ansvar för utbildning och utrustning inom skydds- och bevakningsverksamheten, samt att någon har mandat att prioritera mellan de skyddsobjekt som behöver ökad skyddsförmåga.

3.1.1 En huvudansvarig myndighet

Det vanligast förekommande förslaget från respondenterna är att det övergripande ansvaret antingen bör ligga på Försvarmakten eller på Polismyndigheten. Enligt PTS kan det vara rimligt att Försvarmakten har ansvaret, då de har både lämplig utrustning och utbildning.²⁷ Även Bahnhof föreslår att Försvarmakten (hemvärnet) bör vara ansvarig för utbildningens militära inslag, då militär kompetens kan behövas vid vissa objekt.²⁸

---

²⁵ Intervju Luftfartsverket, 2025-03-26 och intervju Vattenfall, 2025-04-01.

²⁶ Intervju Svenska kraftnät, 2025-04-14.

²⁷ Intervju Post- och telestyrelsen, 2025-04-10.

²⁸ Intervju Bahnhof, 2025-04-10.

Försvarmakten delar emellertid inte den uppfattningen, utan menar att det är lämpligt att en civil myndighet har ansvaret. Försvarmakten framför att de under höjd beredskap och krig behöver fokusera på den rent militära arenan. Försvarmakten föreslår att Myndigheten för civilt försvar får huvudansvaret med stöd av länsstyrelserna, eftersom skydds- och bevakningsbehovet främst finns inom det civila försvaret.²⁹ Försvarmakten undandrar sig dock inte uppgiften om den skulle falla på dem, och säger sig kunna stödja med utbildning och utrustning även om myndigheten inte får helhetsansvaret.³⁰

Polismyndigheten är sektorsansvarig myndighet för ordning och säkerhet. Både Polismyndigheten och Försvarmakten menar att Polismyndigheten i och med den rollen skulle kunna vara huvudansvarig myndighet.³¹ Polismyndigheten har möjlighet att utfärda de tillstånd som krävs för kompletterande utrustning även om det är länsstyrelserna som förordnar civila skyddsvakter. Polismyndigheten framhåller emellertid att de i så fall behöver få ansvaret som ett tydligt uppdrag och ges finansiering för detta.³²

3.1.2 Prioritering av verksamheter

Polismyndigheten uppger att det i dagsläget inte finns någon prioritering av vad som ska bevakas och inte heller någon utpekad aktör som har ansvar för prioriteringen. Polismyndigheten menar att det på nationell nivå bör vara Polismyndigheten och Försvarmakten som i samverkan har ansvaret för att peka ut vilka verksamheter som ska ha en utökad skydds- och bevakningsförmåga. På regional och lokal nivå kan detta ske inom ramen för respektive nivå vid Försvarmakten och Polismyndigheten.³³

Det finns bland respondenterna olika uppfattningar om vilken aktör som ska ha mandat att besluta om vilka skyddsobjekt som ska få en utökad skydds- och bevakningsförmåga. Fram till att hemvärnsförordningen började gälla 1997 var det regeringen som beslutade vilken omfattning driftvärnet skulle ha.³⁴ Från 1997 hade Försvarmakten detta mandat, fram till att driftvärnsorganisationen lades ner 2005.

Ett flertal av respondenterna menar att det behövs styrning uppifrån när det gäller vilka objekt som ska prioriteras för en utökad skydds- och

---

²⁹ Intervju Försvarmakten, 2025-09-08.

³⁰ Intervju Försvarmakten, 2025-09-04 samt 2025-09-08.

³¹ Intervju Försvarmakten, 2025-09-04 och Polismyndigheten, 2025-04-15.

³² Intervju Polismyndigheten, 2025-04-15.

³³ Intervju Polismyndigheten, 2025-04-15.

³⁴ Hemvärnskungörelsen (1970:304), 30 §.

bevakningsförmåga. Styrning uppifrån behövs också för att samordna de begränsade resurserna. Flera respondenter menar att det bör vara regeringen som har detta mandat. Riksdagsförvaltningen framhåller att regeringen kan se behoven av skydd och bevakning utifrån ett nationellt perspektiv, vilket är svårt för enskilda myndigheter och sektorer att göra.³⁵

Det finns även respondenter som menar att det bör vara sektorsansvarig myndighet som avgör vilka objekt som ska prioriteras. Den sektorsansvariga myndigheten har en helhetsbild och kan genom utredningar undersöka hur stort behovet av skydd och bevakning är inom sektorn.³⁶ Om sektorsansvarig myndighet ska ha detta mandat, kan besluten behöva fattas i samråd med Försvarsmakten.³⁷ Även Polismyndigheten nämner behovet av att varje sektorsansvarig myndighet tillsammans med sektorns övriga beredskapsmyndigheter ser över sin egen sektor och identifierar vilka objekt som behöver bevakas. Efter detta kan ytterligare avvägningar ske mellan de sektorsansvariga myndigheterna om vilka objekt som ska ges högst prioritet för skydd och bevakning.³⁸

Samtidigt finns det respondenter som menar att risken att den egna verksamheten eller sektorn prioriteras högre än andra ökar ju längre ned ansvaret för att besluta i denna fråga hamnar. Det egna intresset kan då gå före vad som är rationellt ur ett nationellt perspektiv.³⁹ Man anser därför att ansvaret för prioriteringen inte ska ligga lägre än sektorsansvarig myndighet.⁴⁰

3.2 Rätt förmågor

En utökat skydds- och bevakningsförmåga innebär ett ökat behov av personal som kan utföra dessa uppgifter. Som nämnts tidigare bedöms det idag inte finnas tillräckliga personalresurser för att tillgodose behovet av skyddsvaktspersonal vid höjd beredskap och krig.

En lösning skulle kunna vara att totalförsvarsplikten efter fullgjord värnplikt övergår i civilplikt. Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd

---

³⁵ Intervju Riksdagsförvaltningen, 2025-04-25.

³⁶ Intervju Energimyndigheten, 2025-04-28.

³⁷ Intervju Post- och telestyrelsen, 2025-04-10.

³⁸ Intervju Polismyndigheten 2025-04-15.

³⁹ Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24 samt intervju Svenska kraftnät, 2025-04-14.

⁴⁰ Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24.

(BYA)⁴¹ för en dialog med Försvarmakten och Rikshemvärnsstaben om hur en sådan övergång skulle kunna se ut. Utan att ta ställning till en sådan lösning kan MTFA konstatera att en sådan övergång skulle innebära att behovet av grundutbildning minskar när det gäller en rad förmågor som behövs för skydds- och bevakningsuppdrag. Istället skulle fokus för dessa personer kunna läggas på repetitionsutbildning inom skydd och bevakning.

I nuläget skyddas och bevakas totalförsvarsviktiga civila objekt med antingen kontrakterade väktare eller skyddsvakter, teknisk övervakning eller staket. I *Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret* framhålls att bevakningspersonal inte kan lösa uppgifter mot en kvalificerad motståndare, men att de skulle kunna bistå med att upptäcka, försvåra för och fördröja en motståndare till dess att andra kompetenser tar sig till platsen.⁴²

Respondenterna i våra intervjuer lyfter generellt fram att det under höjd beredskap finns ett behov av ett utökat skydd *samt* specifika förmågor. Tre förmågor lyfts särskilt fram som nödvändiga: kännedom om objektet som ska skyddas, utrustning och förstärkningsvapen, samt förmåga att hantera drönare.

3.2.1 Kännedom om objektet som ska skyddas

Den som är ansvarig för skyddet och den operativa planeringen av skyddet måste ha kunskap om verksamhetens skyddsvärden för att kunna utforma skyddet på det sätt som krävs.⁴³ I detta ingår exempelvis kunskap om objektet som ska skyddas, sårbarheter, vad objektet tål och vilka risker som finns.⁴⁴ Det behöver alltså inte nödvändigtvis vara skyddsvakterna själva som har kännedom om verksamhetens skyddsvärden, men om det saknas kunskap hos skyddsvakten behöver verksamheten ha gjort den operativa planeringen för skyddet. Denna skillnad blir relevant för de olika handlingsalternativen som beskrivs i kapitel 4.

3.2.2 Utrustning och förstärkningsvapen

Enligt Polismyndigheten behövs det en uppgradering av skyddsvakternas utrustning, och vakterna behöver få möjlighet att bära och bruka

---

⁴¹ BYA är en partsgemensamt ägd ideell förening som utbildar bevakningspersonal och ägs av det största facket i sammanhanget; Transportarbetarförbundet, tillsammans med Säkerhetsföretagen Almega. Tillsammans står medlemsföretagen och deras anställda för 99 % av bevakningen för annans räkning i landet.

⁴² Statens offentliga utredningar. *Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret*. SOU 2025:6.

⁴³ Intervju Svenska kraftnät, 2025-04-14.

⁴⁴ Intervju Vattenfall, 2025-04-01.

förstärkningsvapen. Polismyndigheten menar att fördelarna med att beväpna olika aktörer som inte ingår i Försvarsmaktens och Polismyndighetens verksamhet uppväger eventuella risker.⁴⁵ Användning av förstärkningsvapen behövs för att kunna möta kraven på högre säkerhet och skydd vid skyddsobjekt.

Det finns förutsättningar i författning för att utbilda och beväpna skyddsvakter med förstärkningsvapen för att stärka skyddet av civila skyddsobjekt. Det som krävs är ett godkännande från Polismyndigheten.⁴⁶

Polismyndigheten kan även ge tillstånd att bära och bruka förstärkningsvapen i fredstid utan att höjd beredskap råder, om ett skyddsobjekt får en högre bevakningsgrad.⁴⁷ Det bör dock poängteras att dessa vapen normalt inte ska bäras i fredstid.

3.2.3 Förmåga att hantera drönare

Respondenterna i våra intervjuer efterfrågar förmåga att kunna hantera och störa ut drönare och drönarsystem. Detta gäller både små kommersiella drönare och patrullrobotar. I dagsläget finns inte ett dimensionerat skydd mot detta hot. Det behövs, enligt Energimyndigheten, både ett passivt skydd (till exempel fysiskt skydd mot drönare eller sensorer för att upptäcka och verifiera drönare) och ett aktivt skydd (som vapen och störningsutrustning).⁴⁸

Trafikverket har i sin rapport *Öppen antagonistisk hotbild mot transportsektorn* presenterat förslag på hur transportsektorns aktörer kan hantera drönare. De innefattar olika metoder eller stöd för detektering av drönare och drönarpiloter. Trafikverket har dock inte redogjort mer ingående för vilka tekniska möjligheter eller juridiska förutsättningar som finns för detta.⁴⁹ Det är emellertid tillåtet för andra aktörer än Polismyndigheten att detektera och skjuta ner drönare. Däremot är det endast Polismyndigheten som har tillåtelse att störsända, något som de själva menar det kan finnas behov av att andra verksamhetsutövare kan göra i framtiden.⁵⁰

---

⁴⁵ Intervju Polismyndigheten, 2025-04-15.

⁴⁶ Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om skyddsvakter (PMFS 2017:9, FAP 694-1).

⁴⁷ Intervju Polismyndigheten, 2025-04-15.

⁴⁸ Intervju Energimyndigheten, 2025-04-28.

⁴⁹ Trafikverket. *Öppen antagonistisk hotbild mot transportsektorn*, 2024.

⁵⁰ Intervju Polismyndigheten, 2025-04-15.

3.3 Motivation och försvarsvilja

En befattning som skyddsvakt innebär enligt skyddslagen att man blir kombattant på arbetsplatsen och personen blir därmed också ett legitimt militärt mål. Det finns alltså en risk att civila verksamheter görs till militära mål, bland annat på grund av användningen av skyddsvakter.⁵¹ Flera av respondenterna uppger att många anställda säkerligen skulle känna sig motiverade att skydda och bevaka sin arbetsplats. I vilken utsträckning personal kan tänka sig att gå från skydd och bevakning till att försvara arbetsplatsen, och vad detta i praktiken kan innebära, är dock oklart.

Vidare uppstår frågan om skydds- och bevakningsverksamheten ska baseras på frivillighet eller tvång. Deltagande skulle exempelvis kunna – om vederbörande bedöms som lämplig – vara tvingande vid nyanställning.⁵² Respondenterna i våra intervjuer anser dock att möjligheten att bli skyddsvakt framför allt ska baseras på frivillighet, vilket kräver god marknadsföring och att uppgiften görs attraktiv. De framhåller också att ett bra ledarskap på lokal nivå blir viktigt, särskilt för den som är krigsplacerad som skyddsvakt på sin arbetsplats.⁵³

3.4 MTFA:s bedömningar

MTFA förordar att en central sammanhållande myndighet får ansvar för att utforma ledningen och samordningen av skydd och bevakning. MTFA bedömer att en sådan lösning skapar de bästa förutsättningarna för en effektiv skydds- och bevakningsverksamhet.

Både Försvarsmakten och Polismyndigheten har den förmåga som krävs för att vara central sammanhållande myndighet. MTFA menar därutöver att länsstyrelserna, eller de civilområdesansvariga länsstyrelserna, i samverkan med Försvarsmakten och/eller Polismyndigheten skulle kunna ta ett visst ansvar för skydd och bevakning. Länsstyrelserna har förutsättningar att prioritera bland olika verksamheter och skyddsobjekt och arbetar redan med skyddsvaktsfrågor.

MTFA förordar att en aktör tilldelas en samordnande roll för utrustning. Uniformer och utrustning behöver vara nationellt enhetliga för att skapa tydlighet, effektivitet och underlätta samverkan. MTFA konstaterar att behovet att nyttja civil personal, som inte nödvändigtvis har genomfört

---

⁵¹ Statens offentliga utredningar. Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret. SOU 2025:6.

⁵² Intervju Bahnhof, 2025-04-10.

⁵³ Intervju Försvarsmakten, 2025-09-08.

värnplikt, kommer med vissa utmaningar. Det är oklart hur anställd personal ställer sig till att skydda och bevaka sin arbetsgivares verksamhet och anläggningar vid höjd beredskap och krig, eftersom skydds- och bevakningsuppgifterna då kan få en ökad ambitionsnivå och i vissa fall gå över från skydd och bevakning till försvar. Det är därför nödvändigt att arbeta för att öka försvarsviljan och förståelsen för betydelsen av skydd och bevakning hos anställd personal. Detta för att öka både motivationen och frivilligheten att bli skyddsvakter. Dessutom ställer en utvecklad skydds- och bevakningsförmåga högre krav på vapenhantering och att personalen som utbildas till skyddsvakter anses lämpliga för sådan vapenhantering. Till detta kommer behovet av närskydd mot patrullrobotar och små kommersiella drönare, som i sin tur ställer krav på personal och utrustning.

4. Handlingsalternativ för skydd och bevakning vid höjd beredskap

I detta kapitel presenteras fyra handlingsalternativ för olika former av skydd och bevakning inom det civila försvaret. De ska ses som förslag på hur förmågan att skydda och bevaka totalförsvarsviktig civil verksamhet skulle kunna utformas.

Det första alternativet är baserat på det tidigare driftvärdet, alternativ två och tre på existerande lösningar och det fjärde alternativet grundar sig på civilpliktig bevakningspersonal. Därutöver presenteras ett kompletterande alternativ med en gemensam bevakningspool för beredskapssektorerna eller civilområdena. Det sistnämnda alternativet bedömer MTFFA är svårt att genomföra som en solitär lösning för skydd och bevakning och presenterar det därför som ett komplement till övriga handlingsalternativ. Alternativerna går att kombinera och justera på flera sätt, men det behandlas inte vidare här utan handlingsalternativen presenteras var för sig.

I de fyra handlingsalternativen tillhandahålls skydds- och bevakningspersonal genom allmän tjänsteplikt, värnplikt respektive civilplikt. I rutorna nedan ges därför en kort beskrivning av dessa begrepp.

Allmän tjänsteplikt

Vid höjd beredskap får regeringen föreskriva om allmän tjänsteplikt, om det är nödvändigt för att verksamheter som är av särskild vikt för totalförsvaret ska kunna upprätthållas. Allmän tjänsteplikt fullgörs genom att den totalförsvarspliktige:

- kvarstår i sin anställning eller fullföljer ett uppdrag
- tjänstgör enligt avtal om frivillig tjänstgöring inom totalförsvaret.
- utför arbete som har anvisats av den myndighet som regeringen bestämmer.

Arbetet får inte utan att den som tjänstgör samtycker till det, vara förenat med bruk av vapen mot annan.⁵⁴ Allmän tjänsteplikt medför inga skyldigheter i fredstid, omfattar endast tjänstgöring och relevant träning som sker på arbetsplatsen samt kräver ingen inskrivning.⁵⁵

⁵⁴ Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

⁵⁵ Statens offentliga utredningar. Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret. SOU 2025:6.

Värnplikt och civilplikt

Värnplikt genomförs hos Försvarsmakten och inleds alltid med grundutbildning, om inte den totalförsvarspliktige redan har genomfört annan motsvarande militär utbildning eller tjänstgöring. Skyldigheten att genomföra värnplikt gäller från början av det kalenderår då den totalförsvarspliktige fyller 19 år fram till slutet av det kalenderår då personen fyller 47 år.⁵⁶

Civilplikt kan beskrivas som den civila motsvarigheten till värnplikt och ska fullgöras i de verksamheter inom totalförsvaret som regeringen föreskriver. Civilplikten omfattar grundutbildning, repetitionsutbildning, beredskapstjänstgöring och krigstjänstgöring. En totalförsvarspliktig som har skrivits in för civilplikt ska krigsplaceras i den befattning som denne ska upprätthålla. Den som efter avslutad grundutbildning inte krigsplaceras får skrivas in för civilplikt utan grundutbildning eller med en grundutbildning som inte är längre än 60 dagar.⁵⁷ Civilplikten får omfatta ordnings- och bevakningsuppgifter, även om dessa är förenade med stridsuppgifter. Civilpliktiga får även bära och bruka vapen vid ordnings- och bevakningsverksamhet.⁵⁸ Regeringen har beslutat om en generell aktivering av civilplikten från och med 1 januari 2026. Detta innebär att civilplikt får användas för flera verksamheter, däribland bevakningsverksamhet.⁵⁹

4.1 Handlingsalternativ 1: Militärt skydd och bevakning

Detta handlingsalternativ har sin utgångspunkt i det tidigare driftvärnet som fanns under perioden 1944–2005.

4.1.1 Fördelar

Fördelarna med ett driftvärn kan anses vara flera. Inte minst möjligheten att krigsplacera militärt grundutbildad personal som tjänstgör vid en myndighet, en kommun eller ett företag som driftvärnsmän. Dessa har då god kännedom om verksamheten och objektet som ska bevakas.⁶⁰ Med beaktande av hur driftvärnet tidigare fungerade kan en fördel också vara att det är verksamheten själv som råder över driftvärnsmännen, och att tillgängligheten för verksamheten därmed är god. Eftersom driftvärnsmännen utöver att fungera som skyddsvakter under höjd

---

⁵⁶ Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

⁵⁷ Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

⁵⁸ Statens offentliga utredningar. Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret. SOU 2025:6.

⁵⁹ Regeringskansliet. Pressmeddelande från Försvarsdepartementet. [Nästa steg för utökad civilplikt](#). Publicerad 2025-12-10.

⁶⁰ Kungl. Maj:ts proposition nr 1 år 1944, fjärde huvudtiteln: Centrala förvaltningsmyndigheter.

beredskap är en del av ett militärt förband, skulle de också kunna ges andra uppgifter som inte är direkt knutna till ett skyddsobjekt, i det fall skyddsobjektet upphör.

Ett militärt driftvärn får en tydlig nationell struktur som minimerar risken att det upprättas olika typer av skyddsvärn hos olika aktörer, som har olika målsättningar och förmågor, vilket var en av anledningarna till att driftvärnet upprättades under 1940-talet.⁶¹ Försvarsmakten lyfter att det finns risk för förvirring i en kris- eller krigssituation om olika myndigheter har egna vaktstyrkor och menar att en enhetlig lösning motverkar detta.⁶²

Utredningen *Polisiär beredskap i fred, kris och krig* anser däremot att ett återaktiverat militärt driftvärn inte är aktuellt. Detta grundar sig på utredningens antagande att ett driftvärn endast kan bestå av militär personal med militär grundutbildning. Utredningen menar att andelen av befolkningen som genomfört värnplikt inte kommer att vara tillräcklig för att fylla det behov av personal som efterfrågas.⁶³

MTFA menar dock att skyddsvaktspersonal inte behöver ha genomfört värnplikt för att kunna utföra skydds- och bevakningsuppgifter. Den som saknar militär utbildning kan få genomföra en kortare utbildning, ungefär motsvarande hemvärnets grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GUF), för att därefter krigsplaceras inom ramen för sin anställning, med stöd av lagen om totalförsvarsplikt.

MTFA noterar även att det inte finns något som per automatik säger att samma regelverk som gällde för driftvärnet tidigare ska gälla om det återupprättas.

I rapporten *Erfarenhetsanalys – förutsättningar för civila och militära flöden vid militär verksamhet i nedre Norrland* skriver Försvarsmakten:

En ytterligare fördel med ett militärt driftvärn vore att Försvarsmakten får stå för kostnaderna för materiel och utbildning. Det enda myndigheter, kommuner och företag egentligen behöver avsätta är arbetstid för utbildning och övningar.⁶⁴

---

⁶¹ Kungl. Maj:ts proposition nr 1 år 1944, fjärde huvudtiteln: Centrala förvaltningsmyndigheter.

⁶² Intervju med Försvarsmakten, 2025-09-08.

⁶³ Statens offentliga utredningar. Polisiär beredskap i fred, kris och krig. SOU 2025:57, s. 342.

⁶⁴ Försvarsmakten, FM2022-21486:2. Erfarenhetsanalys – förutsättningar för civila och militära flöden vid militär verksamhet i nedre Norrland, 2023-03-13, s. 35.

Även Försvarmaktens perspektivstudie från 2022 framhåller detta argument för ett militärt driftvärn.⁶⁵

MTFA anser att ledning och ansvarsförhållanden i detta handlingsalternativ kan utformas på olika sätt, men att de ska baseras på det tidigare driftvärnet, där Försvarmakten ansvarade för utbildning och utrustning samt den lokala ledningen av skyddsvakterna.

4.1.2 Utmaningar

En utmaning med detta handlingsalternativ är att personalen är fast vid ett objekt och inte kan flyttas. Om samtliga skyddsobjekt ska ha egna vakter samtidigt kommer detta att kräva stor personalstyrka, och det kommer troligtvis inte att finnas tillräckligt många att utbilda. Det finns dock ingenting som hindrar att de styrande regelverk som upprättas för ett nytt driftvärn medger egen rörlighet, så att personalen kan användas på andra platser än den ordinarie.

4.2 Handlingsalternativ 2: Skydd och bevakning genom externt utbildade skyddsvakter med andra huvudtjänster

Detta handlingsalternativ är en utveckling av det tidigare militära driftvärnet, men med en civil utformning. Det baseras på hur Luftfartsverket (LFV) har utformat sin skyddsvaktsorganisation. Detta alternativ innebär dels att myndigheter och företag anställer egna skyddsvakter, dels att egen personal eller extern personal med andra typer av huvudtjänster utbildas till civila skyddsvakter. Denna personal blir krigsplacerad på myndigheten eller företaget och kan sedan vid behov fungera som skyddsvakter och i vissa fall även utrustas med förstärkningsvapen.⁶⁶

Utbildningen till skyddsvakt kan exempelvis ske genom den privata bevakningsbranschen eller genom den frivilliga försvarsorganisationen Försvarsutbildarna.

4.2.1 Exempel Luftfartsverket och Trafikverket

LFV har organiserat en egen skyddsvaktsorganisation benämnd *LFV skyddsvakter*. LFV tog initiativ till detta med hänvisning till

---

⁶⁵ Försvarmakten, FM2022-19979:15. Slutredovisning av Försvarmaktens perspektivstudie 2022: ett starkare försvar för en utmanande framtid. 2022-10-31.

⁶⁶ Intervju Luftfartsverket, 2025-03-26.

Försvarsberedningens delrapport *Kraftsamling*⁶⁷ från december 2023. Där lyftes behovet av att myndigheter tar fram nya lösningar och överväger att ha egen förmåga att bedriva bevakning.

Idéerna till LFV:s koncept kommer ursprungligen från Trafikverket, som 2021 tog fram olika handlingsalternativ för en egen bevakningsfunktion vid kris och höjd beredskap.⁶⁸ LFV har utbildat egen fast anställd personal, med annan huvudtjänst, till skyddsvakter. De kan efter beslut nyttjas som sådana.

Utöver detta har LFV genom Försvarsutbildarna utbildat ett antal visstidsanställda skyddsvakter, som kan användas på frivillig basis i kris, eller kallas in under höjd beredskap med stöd av allmän tjänsteplikt. Det gör att det finns en extraresurs med skyddsvakter som kan krigsplaceras på myndigheten som även kan kallas in vid behov. Tillsammans med de fast anställda skyddsvakterna ger detta en längre uthållighet än vad som annars skulle vara möjligt. Samtliga skyddsvakter har, eller kommer att få, relevant utbildning på förstärkningsvapen för att kunna lösa sin uppgift även under en förhöjd hotbild.⁶⁹

I ett första steg ska skyddsvakterna främst användas vid ett antal större fasta objekt som ägs av LFV, men på längre sikt ska de även kunna fungera som skydd under exempelvis reparationsåtgärder vid mindre objekt. LFV ser detta delvis som en efterföljare till myndighetens driftvärn som lades ner 2005.⁷⁰

Som nämnts kommer idén som LFV infört från början från Trafikverket. Även Trafikverket har börjat se över sin skydds- och bevakningsförmåga och kommer på sikt att förstärka den med egen skydds- och bevakningspersonal i form av civila skyddsvakter. Dessa ska timanställas vid Trafikverket och utbildas av Försvarsutbildarna. I och med sin anställning kan de också registreras som krigsplacerade vid Trafikverket hos Plikt- och provningsverket.⁷¹

4.2.2 Fördelar

Respondenter i våra intervjuer ser flera fördelar med detta alternativ. En fördel är att personalen kan nyttjas i fredstid inom ordinarie verksamhet, och

---

⁶⁷ Regeringskansliet, *Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret*, 2023-12-19.

⁶⁸ Trafikverket, *Leveransobjekt MF5 ”Skydd av samhällsviktig verksamhet”*, 2017-06-06.

⁶⁹ Intervju Luftfartsverket, 2025-03-26.

⁷⁰ Intervju Luftfartsverket, 2025-03-26.

⁷¹ Intervju Trafikverket, 2025-04-07.

att resurserna för skydd och bevakning snabbt kan tas i anspråk.⁷² Det är även en fördel att detta alternativ redan har omsatts i praktiken, eftersom det underlättar arbetet med att utveckla och utvärdera tillvägagångssättet.

Egen personal som inte är krigsplacerad hos exempelvis Försvarmakten kan genomföra skyddsvaktsutbildning. På det sättet tas inte personal från befintlig bevakningspersonal, utan det utbildas nya skyddsvakter.⁷³ PTS lyfter även god lokalkännedom som en positiv effekt av att ha lokal visstidsanställd personal för skydd och bevakning.⁷⁴ Verksamhetens tillgång till, och rådighet över, skyddsvakter är ytterligare fördelar som MTFA identifierat med detta alternativ. Vakterna kan vara snabbt på plats och skyddet planeras av verksamheten själv, som har bäst kunskap om skyddsbehoven.

4.2.3 Utmaningar

Myndigheterna har redan i dagsläget ansvar och mandat att utforma skydd och bevakning för sin egen verksamhet, men de gör olika tolkningar om vad som kan och bör göras för att stärka förmågan. På längre sikt, eventuellt med tydligare styrning från regeringen, skulle handlingsalternativ 2 kunna vara ett möjligt tillvägagångssätt för flera myndigheter.

Men med hänvisning till de avgörande faktorer som preciserats i kapitel 3, ser MTFA en rad utmaningar med detta alternativ. Skulle det utformas enligt LFV:s koncept, utan anpassningar, resulterar det i flera olika vaktstyrkor med olika befäl, mandat, uniform och utrustning. Som påpekats tidigare finns det då en hög risk för att det ska uppstå förvirring och osäkerhet hos befolkningen, om flera olika beväpnade styrkor verkar separat i olika delar av landet. Även Försvarmakten lyfter detta som en risk och betonar vikten av enhetlighet, till exempel med nationella uniformer.⁷⁵

En annan utmaning med detta alternativ är att personalen endast kan skydda och bevaka ett specifikt objekt eller anläggning – det går inte att förflytta personalen mellan objekt. För att säkerställa tillgång under höjd beredskap behöver skyddsvakterna dessutom vara direkt anställda av myndigheterna och inte av någon entreprenör. MTFA gör bedömningen att en majoritet av de civila myndigheterna i nuläget inte har resurser eller förmåga att utveckla en organisation motsvarande den som LFV har upprättat.

---

⁷² Intervju Post- och telestyrelsen, 2025-04-10.

⁷³ Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24.

⁷⁴ Intervju Post- och telestyrelsen, 2025-04-10.

⁷⁵ Intervju Försvarmakten 2025-09-08.

4.3 Handlingsalternativ 3: Skydd och bevakning genom egenutbildade skyddsvakter

Ett tredje alternativ är att genom en egenutformad skyddsvaktsutbildning utbilda egna skyddsvakter som under höjd beredskap tjänstgör med allmän tjänsteplikt. Detta handlingsalternativ grundar sig på hur Riksdagsförvaltningen har utformat sin skyddsvaktsorganisation.

Riksdagsförvaltningens utbildning är längre än en vanlig skyddsvaktsutbildning.⁷⁶ Den pågår i minst en månad för att uppnå de krav som ställs, att jämföra med 80 timmar för en vanlig skyddsvaktsutbildning.⁷⁷ Riksdagsförvaltningen ser inget behov av att utbilda extra skyddsvakter ur andra personalkategorier⁷⁸, eller att utbilda externa skyddsvakter enligt den modell som Trafikverket och LfV gjort via Försvarsutbildarna.⁷⁹

4.3.1 Fördelar

Enligt Riksdagsförvaltningen behöver en myndighet eller annan aktör som utformar en egen skyddsvaktsutbildning upprätta ett utbildningsföretag som följer länsstyrelsens bestämmelser för godkända skyddsvakter. Fördelen är att utbildningen kan utformas så att den uppfyller de krav som myndigheten själv ställer och de behov som finns i verksamheten. De som utbildas blir dessutom anställda och krigsplacerade av myndigheten. Det innebär god tillgänglighet till och rådighet över skyddsvakter för verksamheten.

4.3.2 Utmaningar

Det bör noteras att Riksdagsförvaltningens oftast rekryterar personer från andra myndigheter såsom Polismyndigheten, Försvarsmakten, Tullverket och Kriminalvården, snarare än från bevakningsbranschen.⁸⁰ Detta påverkar övriga myndigheters personalförsörjning och det uppstår dessutom en förhandlingssituation om var personal ska vara krigsplacerad, eftersom det kan förekomma att personal har kvar sin krigsplacering hos en tidigare arbetsgivare.

---

⁷⁶ Intervju Riksdagsförvaltningen 2025-04-25.

⁷⁷ Polismyndigheten, A708.022/2022. Slutrapport Utvecklad samverkan med bevakningsbranschen inom totalförsvarsverksamheten. 2024-08-23.

⁷⁸ Med andra personalkategorier menas här de som inte är anställda som skyddsvakter av Riksdagsförvaltningen, exempelvis kanslipersonal, städare, handläggare osv.

⁷⁹ Intervju Riksdagsförvaltningen, 2025-04-25.

⁸⁰ Intervju Riksdagsförvaltningen, 2025-04-25.

Energimyndigheten pekar också på utmaningen med att säkerställa rätt kompetens för att kunna utforma egen skyddsvaksutbildning.⁸¹ Det kan också bli resurskrävande för den enskilda myndigheten att ha hela vaktstyrkan anställd på heltid och dessutom utforma och vidmakthålla en utbildningsorganisation.

De risker med bristande enhetlighet och behov av ledning och styrning, som påpekats för handlingsalternativ 2 ovan, gäller även för detta alternativ.

Riksdagsförvaltningen har utarbetat en lösning som passar deras specifika behov. Men MTFA:s bedömning är att de flesta myndigheter i dagsläget inte är rustade eller resursatta för att ha en egen skyddsvaksutbildning. Däremot kan detta handlingsalternativ vara en möjlighet på längre sikt, om myndigheter kan prioritera resurser för detta.

4.4 Handlingsalternativ 4: Skydds- och bevakningsförmåga med civilplikt

Regeringen har beslutat att aktivera civilplikten inom flera verksamheter, däribland bevakningsverksamhet.⁸² Utredningen *Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret* föreslår att regeringen ger Polismyndigheten i uppdrag att, i samverkan med länsstyrelserna, utreda och föreslå hur ett bevakningssystem med civilplikt bör utformas och införas. Frågor av betydelse för uppdraget är:

- hur de civilpliktiga ska organiseras och vilken myndighet som ska vara bemanningsansvarig
- hur prioriteringen av bevakningsbehoven ska ske
- hur resurserna ska tas tillvara på bästa sätt.⁸³

I dagsläget har regeringen ännu inte gett Polismyndigheten något sådant uppdrag.

Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd (BYA) har tagit fram ett förslag på hur en grundutbildning skulle kunna se ut för civilpliktig bevakningspersonal. Denna personal skulle efter utbildningen kunna utgöra

---

⁸¹ Intervju Energimyndigheten, 2025-04-28.

⁸² Regeringskansliet. Pressmeddelande från Försvarsdepartementet: Regeringen breddar civilplikten. Publicerad 2025-12-10.

⁸³ Statens offentliga utredningar. Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret. SOU 2025:6.

en förstärkningsresurs, som kan fördelas ut efter det uppkomna läget och prioriteras av en bemanningsansvarig central aktör.

4.4.1 Fördelar

Utbildningsförslaget omfattar en 20 veckor lång grundutbildning, där den civilpliktige i slutändan blir utbildad väktare, ordningsvakt och civil skyddsvakt. Uttagningen till utbildningen ska ske genom mönstring hos Plikt- och prövningsverket. Det innebär att den som mönstrar och inte blir uttagen till värnplikt har möjlighet att genom civilplikt utbildas inom skydds- och bevakningsverksamhet.⁸⁴ Inom civilplikten finns även en möjlighet att plikta in personer efter annan utredning än mönstring, om de redan har relevant kompetens. Det skulle dock gälla personer som redan har kompetensen och skulle därmed inte innebära att antalet skyddsvakter ökar.

BYA föreslår även att tidigare utbildad bevakningspersonal, som inte arbetar med skydd och bevakning, också skulle kunna skrivas in direkt som civilpliktiga för bevakningsändamål av en bemanningsansvarig myndighet. Det skulle ge ytterligare en förstärkningsresurs som kan fördelas och prioriteras av en bemanningsansvarig myndighet. Denna personal skulle förmodligen behöva gå kompletterande utbildningar för att sedan krigsplaceras med stöd av totalförsvarsplikt.⁸⁵

I *Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret* bedömer Polismyndigheten att grundutbildningen för tänkbara befattningar inom bevakningsverksamhet till stor del bör kunna byggas på de grundutbildningar som redan finns för olika vaktkategorier, med lämpliga kompletteringar. Polismyndighetens preliminära uppskattning är att grundutbildningen för en civilpliktsbefattning för bevakningsverksamhet skulle kunna uppgå till ungefär 25 dagar.⁸⁶ Att Polismyndigheten uppskattar omfattningen av skyddsvaktsutbildningen kortare än BYA:s på 20 veckor beror på att Polismyndighetens uppskattning inte tar med den praktiskdel som BYA föreslår.

4.4.2 Utmaningar

Om totalförsvarspliktiga ska utbildas för skydds- och bevakningsuppgifter med civilplikt behöver en myndighet vara bemanningsansvarig, eftersom det krävs att en bemanningsansvarig aktör gör en framställan om krigsplacering

---

⁸⁴ Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24.

⁸⁵ Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24.

⁸⁶ Statens offentliga utredningar. Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret. SOU 2025:6.

av totalförsvarsppliktiga. BYA föreslår Polismyndigheten som möjlig bemanningsansvarig.

Det finns i nuläget cirka 200 bevakningsföretag, och en central samordning krävs för att detta alternativ ska fungera om civilpliktig bevakningspersonal ska krigsplaceras vid dessa. MTFFA noterar de olika åsikter som de intervjuade har avseende vilken myndighet som ska pekats ut som bemanningsansvarig respektive ha ett helhetsansvar.

Det behöver också finnas en utbildningsansvarig. Det kan exempelvis vara BYA, Försvarsutbildarna eller ett helt eller delvis statligt ägt utbildningsföretag.⁸⁷ MTFFA bedömer att det i dagsläget dock är tveksamt om det är juridiskt möjligt för en intresseorganisation eller ett företag att fungera som utbildningsansvarig. Eventuellt måste den rollen fyllas av en offentlig aktör, exempelvis en myndighet.

Bevakningspersonal som tjänstgör genom civilplikt och inte ingår i den ordinarie personalstyrkan kan sakna lokalkännedom om verksamhet och objekt. Därför krävs en lokal beredskap för ledning och styrning. Personal som sätts in vid behov kan inte öva där de kommer att bli placerade. Det kan vara fråga om vitt skilda verksamheter med olika förutsättningar, allt från ett vattenkraftverk till en serverhall. Den lokala ledningen och styrningen blir därför extra viktig.

Det behövs även en central aktör som prioriterar vilka verksamheter som ska få skydd. Exakt hur ledningen av skyddsvakterna ska ske och vem som utför detta behöver också utredas ytterligare.

4.5 Komplement till alternativen: Bevakningspersonal som förstärkningsresurs inom beredskapssektorerna eller civilområdena

Flera respondenter har nämnt ett behov av att utföra bevakningsuppgifter på andra platser än de egna objekten, men inom ramen för sin sektor. MTFFA har därför utformat ett komplement till handlingsalternativen, som kan användas i kombination med något av handlingsalternativen ovan.

Förslaget innebär att man skapar sektorspecifika personalpools och därigenom samlar den bevakningspersonal som utbildats inom en specifik sektor. En central myndighet, förslagsvis den sektorsansvariga myndigheten, får

---

⁸⁷ Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24.

uppdraget att placera bevakningsresurser geografiskt där behovet är störst.⁸⁸ Även länsstyrelserna eller de civilområdesansvariga länsstyrelserna skulle kunna ha en pool med bevakningspersonal att placera ut efter behov.

Energimyndigheten menar att specialistmyndigheter som Polismyndigheten eller Försvarsmakten bör ha ansvaret att utbilda skyddsvakter inom beredskapssektorerna eftersom likvärdig kompetens troligtvis inte finns hos de övriga civila myndigheterna.⁸⁹ MTFA delar den bedömningen, med tillägget att även Försvarsutbildarna eller BYA är alternativa utbildningsaktörer.

4.5.1 Fördelar

MTFA menar att en pool med skyddsvakter ger god flexibilitet och god tillgång, så att beredskapssektorn kan placera ut skyddsvakter efter behov. Utbildningen av skyddsvakterna kan också i viss mån inriktas inom sektorn.

Alternativet medför dessutom att länsstyrelser eller de civilområdesansvariga länsstyrelserna kan ha en egen pool av bevakningsresurser i de fall detta anses som mer lämpligt. En geografisk indelning kan i vissa fall vara mer fördelaktigt än en sektoriell indelning, främst vid fördelning av resurser som inom beredskapssektorerna kan behöva ske över stora geografiska områden.

4.5.2 Utmaningar

Detta kompletterande förslag innebär att skyddsvaktspersonal ska kunna utöva skydd och bevakning på olika platser åt olika huvudmän. Dagens säkerhetsskyddslagstiftning innebär dock att det inte är möjligt att flytta personal för att skydda och bevaka olika objekt som inte har samma huvudman.⁹⁰ Detta är ett betydande hinder för att uppnå effekt av förslaget och kunna stärka bevakningen på specifika platser när situationen kräver det. En ändring i lagstiftningen krävs därför för att detta förslag ska vara genomförbart.⁹¹

De främsta utmaningarna är bristen på verksamhets- och lokalkännedom samt behovet av nationell samordning. Åtgärder för att tillgodose detta är något som också kan tänkas bli resurskrävande för de sektorsansvariga myndigheterna. När man flyttar personal mellan olika objekt krävs det dessutom åtgärder för att säkra skyddsvakternas förståelse för vad de

---

⁸⁸ Intervju Post- och telestyrelsen, 2025-04-10; intervju Svenska kraftnät, 2025-04-14 samt intervju Energimyndigheten, 2025-04-28.

⁸⁹ Intervju Energimyndigheten, 2025-04-28.

⁹⁰ Skyddslagen (2010:305) 6 §.

⁹¹ Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24.

skyddar. Det kan tillgodoses genom objektsinstruktioner, samt att de ordinarie vakterna ges i uppgift att utbilda förstärkningsresursen, med stöd av en välskriven bevakningsinstruktion som objektsägaren ansvarar för.⁹² Detta skulle därmed lösa bristen på verksamhets- och lokalkännedom.

En sektoriell bevakningspool kan även medföra utmaningar avseende själva utplaceringen av bevakningsresurserna. En beredskapssektors olika objekt som behöver skydd kan vara utplacerade på stora områden vilket kräver omfattande transportresurser för dessa avstånd. Därför är det inte självklart att denna form av indelning passar alla beredskapssektorer. För en del beredskapssektorer skulle en geografisk indelning utifrån civilområdena vara lämpligare.

---

⁹² Intervju Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd, 2025-04-24.

5. MTFAs slutsatser

Det är tydligt att en utvecklad skydds- och bevakningsförmåga är något som efterfrågas hos de som intervjuats. MTFAs ser också ett reellt behov av en stärkt förmåga till skydd och bevakning. MTFAs vill med denna rapport inte förespråka ett handlingsalternativ framför ett annat. Förutsättningarna och utmaningarna som utformningen av skydd och bevakning innebär är något som vidare behöver diskuteras och utredas bland totalförsvarets aktörer och av regeringen, för att kunna utformas på ett sätt som kostnadseffektivt tar hänsyn till de olika verksamhetsbehoven.

5.1 Central aktör en förutsättning

MTFA anser att det övergripande ansvaret och planeringen för skydds- och bevakningsförmågan bör vara sammanhållet och koordinerat mellan totalförsvarets aktörer, och föreslår därför att detta läggs på en central aktör. Detta skapar tydlighet i utformningen av skyddet samt i ansvars- och ledningsförhållanden. En central aktör innebär att resurser kan fördelas och prioriteras på ett ändamålsenligt sätt. Det underlättar också enhetlighet i fråga om utbildning och utrustning. Redan idag har myndigheterna mandat att utforma en egen skydds- och bevakningsförmåga. Med införandet av något av handlingsalternativen kommer behovet av samordning växa ytterligare.

5.2 Kombinerade handlingsalternativ

MTFA menar att handlingsalternativen, med eventuella Anpassningar, med fördel kan kombineras för att uppnå bästa möjliga skydds- och bevakningsförmåga för civila verksamheter av betydelse för totalförsvaret. MTFAs bedömning är att det kompletterande alternativet med en sektoriell eller geografisk pool av bevakningspersonal kan kombineras med handlingsalternativ 1, 2 och 4. Eftersom handlingsalternativ 3 bygger på andra lösningar än övriga anser MTFAs inte att det på samma sätt kan kombineras med det kompletterande handlingsalternativet. Det är mer troligt att myndigheter har behov av skyddsvakter som kan aktiveras vid höjd beredskap, än att de har resurser att organisera en egen utbildningsorganisation med heltidsanställd skyddsvaktspersonal. Det fåtal myndigheter, som har resurser att organisera en egen utbildningsorganisation med heltidsanställd skyddsvaktspersonal, har antagligen inte något behov av skyddsvakter som kan aktiveras vid höjd beredskap.

5.3 Behov av ytterligare klargöranden

Områden relaterade till denna rapport utreds på flera håll, bl.a. i utredningarna *Plikten kallar* och *Polisiär beredskap* som diskuterades ovan, men där är fokus inte specifikt på skydd och bevakning. Det finns ett antal obesvarade praktiska frågor, som vilken den mest ändamålsenliga utformningen av skydd och bevakning skulle vara och vilka behov olika typer av verksamheter har. MTFA rekommenderar därför att regeringen utreder vidare hur skydd och bevakning av totalförsvarsviktig verksamhet inom det civila försvaret bör utformas och utvecklas. Här är också polisens ställning i krig och om de ska vara kombattanter eller inte en fråga som behöver beaktas. Framför allt rörande att civila skyddsvakter är kombattanter och att Polismyndigheten i vissa fall kan leda eller samverka med dessa. Det kan i sin tur leda till att polismän och civila skyddsvakter har likartade uppgifter men där bara den senare gruppen är kombattanter enligt folkrätten.

Inom ramen för en framtida utredning finns det även andra aspekter att beakta. Denna rapport fokuserar främst på personalresurserna, men MTFA vill peka på att en framtida utredning även behöver omfatta införskaffning och lagerhållning av uniformer, vapen och övrig materiel.

För att handlingsalternativen som beskrivits ovan ska vara möjliga att genomföra – i sin helhet eller delvis – krävs dessutom en översyn och ändring av relevant lagstiftning. Detta gäller exempelvis möjligheten att förflytta skyddsvaktspersonal mellan olika objekt, som regleras i säkerhetsskyddslagstiftningen. MTFA rekommenderar därför att en sådan översyn görs i samband med en utredning av utformningen av skydd och bevakning. En framtida utredning behöver även ha ägarförhållanden i åtanke. Vissa skyddsobjekt kan ha utländska ägare och utländsk personal, vilket påverkar möjliga lösningar och behov av skydd och bevakning.

I det fortsatta arbetet med att hitta en ändamålsenlig utformning av skydd och bevakning bör man beakta ett antal aspekter som finns sammanfattade i rutan nedan.

Aspekter att beakta vid utformningen av skydd och bevakning

Ekonomi	Hur mycket kommer det att kosta och vem är det som bekostar det? Hur mycket effekt ger de olika alternativen i förhållande till vad de kostar?
Juridik	Hur många och hur stora förändringar i lagstiftningen behövs? Vilka konsekvenser får en förändrad lagstiftning?
Personalresurser	Hur mycket arbetskraft krävs, dels i form av vakterna och dels för organiseringen?
Flexibilitet	Flyttbara vakter eller fast placerade vakter?
Lokalkännedom	Hur väl känner de som planerar skyddet och bevakningen samt vakterna själva till verksamhetens behov? Hur stort behov av lokalkännedom har de olika verksamheterna?
Ansvarsfördelning	Centraliserad ledning och samordning eller uppdelat på beredskapssektorerna eller på enskilda myndigheter? Valet av ansvarig aktör avgör också om utformningen blir civil eller militär. Vem ansvarar för prioritering och fördelning av resurser, och hur görs det? Hur finansieras, samordnas och lagerhålls uniform och utrustning?
Tid	Hur lång tid skulle det ta att få de olika alternativen på plats? Hur brådskande är det att få utökad skydds- och bevakningsförmåga på plats?

Avslutningsvis vill vi framhålla följande: Denna rapport visar att det är angeläget att se över behoven av skydd och bevakning och identifiera möjliga lösningar för hur detta skydd ska utformas. Detta krävs för att vi ska kunna möta de hot som dagens samhälle står inför, såväl i fredstid som under höjd beredskap. Oavsett vilken utformning av skydd och bevakning man väljer, anser MTFA att det är prioriterat att skydds- och bevakningsförmågan utvecklas skyndsamt och börjar användas i praktiken.

6. Referenslista

Rapporter och utredningar

Försvarsdepartementet. Kraftsamling. Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret. Ds 2023:34

Försvarsmakten, FM2022-19979:15. Slutredovisning av Försvarsmaktens perspektivstudie 2022: ett starkare försvar för en utmanande framtid. 2022-10-31.

Försvarsmakten, FM2022-21486:2. Erfarenhetsanalys – förutsättningar för civila och militära flöden vid militär verksamhet i nedre Norrland. 2023-03-13.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Nationell risk- och sårbarhetsbedömning (NRSB) 2023.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030, bilaga 1, MSB 2025–08877, 2025-09-08.

Polismyndigheten, A708.022/2022. Slutrapport Utvecklad samverkan med bevakningsbranschen inom totalförsvarsverksamheten. 2024-08-23.

Regeringskansliet, Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret, 2023-12-19.

Statens offentliga utredningar. Plikten kallar – en modern personalförsörjning av det civila försvaret. SOU 2025:6.

Statens offentliga utredningar. Polisiär beredskap i fred, kris och krig. SOU 2025:57.

Svenska kraftnät. Öppen antagonistisk hotbild för svensk elförsörjning, 2024.

Trafikverket. Yttrande FÖ2023/01998, Åtgärdsförslag inom det civila försvaret inför nästa försvarspolitiska inriktningsproposition.

Trafikverket. Öppen antagonistisk hotbild mot transportsektorn, 2024.

Propositioner

Kungl. Maj:ts proposition nr 1 år 1944, fjärde huvudtiteln: Centrala förvaltningsmyndigheter.

Regeringens proposition 2024/25:34. Totalförsvaret 2025–2030. 2024-10-14.

Lagar och förordningar

Hemvärnsförordningen (1997:146).

Hemvärnskungörelsen (1970:304) 2 §.

Hemvärnskungörelsen (1970:304), 30 §.

Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Förordning (1995:238) om totalförsvarsplikt.

Skyddslag (2010:305).

Övrigt

Trafikverket, Leveransobjekt MF5 Skydd av samhällsviktig verksamhet, 2017-06-06.

Kungl. Maj:ts proposition nr 1 år 1944, fjärde huvudtiteln: Centrala förvaltningsmyndigheter.

Regeringskansliet. Pressmeddelande från Förvarsdepartementet: Nästa steg för utökad civilplikt. Publicerad 2025-12-10.

Regeringskansliet. Pressmeddelande från Förvarsdepartementet: Regeringen breddar civilplikten. Publicerad 2025-12-10.

Intervjuer

Myndighet/ motsvarande	Datum
Luftfartsverket	2025-03-26
Vattenfall	2025-04-01
Trafikverket	2025-04-07
Post- och telestyrelsen	2025-04-10
Bahnhof	2025-04-10
Svenska kraftnät	2025-04-14
Polismyndigheten	2025-04-15
Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd	2025-04-24

Riksdagsförvaltningen	2025-04-25
Energimyndigheten	2025-04-28
Försvarmakten	2025-09-04, 2025-09-08